

О.В. Нєміріч, канд. техн. наук, доц. (*НУХТ, Київ*)

А.В. Гавриш, канд. техн. наук (*НУХТ, Київ*)

В.Ф. Доценко, д-р техн. наук, проф. (*НУХТ, Київ*)

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ТА СУЧАСНІ МОДЕЛІ НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У Національній доктрині розвитку освіти, затвердженій Указом Президента України у квітні 2002 року, обґрунтовано завдання оновлення змісту освіти та навчально-виховного процесу.

Навчально-виховний процес повинен будуватися відповідно до потреб особистості та індивідуальних можливостей студентів, зростання їх самостійності й творчої активності. Це вимагає організації навчання відповідно до здібностей, здатності до навчання, таланту студента. Необхідна переорієнтація на створення можливості кожному стати самим собою. В вищому навчальному закладі основи цих змін закладаються безпосередньо підчас навчального процесу.

Аналіз сучасної педагогічної літератури свідчить, що зміни неможливі без застосування на заняттях інтерактивних технологій, які ґрунтуються на діалозі, моделюванні ситуацій вибору, вільному обміні думками тощо.

Особистісний підхід до навчально-виховного процесу передбачає певну переорієнтацію свідомості викладача, погляду на особистість студента та на себе як цінність та самоцінність. Годі навчально-виховний процес набуде особистісного спрямування. А всі зміни в системі освіти повинні розглядатися в контексті удосконаленого заняття, навчання на якому має підпорядковуватися не повідомленню матеріалу й перевірці знань, а виявленню досвіду студентів щодо викладеної викладачем інформації.

Потребує зміни і режисура навчального заняття. Важливо, щоб на ньому студенти не тільки слухали розповідь викладача, а й співпрацювали з ним, висловлювали свої думки, ділилися інформацією. Завдання викладача – пропонувати свою точку зору з позиції наукового знання, а не змушувати учня схилитися до своєї думки; розвивати критичне мислення студентів, тобто навчати здатності самостійно аналізувати інформацію; формувати вміння бачити помилки у твердженнях товаришів; аргументувати свої думки, змінювати їх, якщо вони неправильні, прагнути пошуку оптимальних рішень; обирати свою позицію стосовно тих чи інших питань тощо.

Якщо ми хочемо залучити особистість до освітнього процесу (навчального заняття), то зобов'язані допомогти студенту побачити в

ньому свою значущість, мотиви власної діяльності. Сьогодні вже неможливо навчати традиційно: у центрі навчально-виховного процесу має бути студент. Від його творчої активності на навчальному занятті, вміння доказово міркувати, обґрунтовувати свої думки, вміння спілкуватися з викладачем, студентами академічної групи залежить успіх у свідомому опануванні освітньо-кваліфікаційного рівня.

Ще у 60-х роках ХХ ст. Я. Голант охарактеризував три основні моделі навчання, що існують у сучасній педагогіці. Залежно від участі студентів у навчальній діяльності, зазначав Я. Голант, розрізняють активну і пасивну моделі навчання. Термін "пасивна" є умовним, адже будь-який спосіб навчання передбачає певний рівень пізнавальної активності студента. Ймовірно, у своїй класифікації вчений використовує "пасивність" як визначення низького рівня активності студентів, де переважає репродуктивна діяльність, а самостійність і творчість практично відсутні.

Студент вступає в ролі "об'єкта" навчання, він отримує певну інформацію, матеріал від викладача і повинен засвоїти та відтворити її. Домінують такі методи навчання, як читання, лекція-монолог, пояснення, демонстрація, відтворювальне опитування.

Цей тип навчання передбачає застосування методів, які стимулюють пізнавальну активність і самостійність студентів. Тут уже студент вступає в діалог з викладачем, виконує певні творчі завдання і виступає "суб'єктом" навчання. Основні методи навчання – це різноманітні творчі та проблемні завдання, проблемні ситуації, самостійна робота, запитання від викладача до студента і навпаки.

Якщо йдеться про інноваційні інтерактивні технології навчання та методику їх використання, необхідно пам'ятати, що студенти вчаться ефективно в разі наявності наступних факторів:

- мотивація до навчання;
- застосування методів, які відповідають різним стилям і способам навчання;
- можливість застосування знань і вмінь;
- володіння відчуттям контролю над процесом навчання;
- досягнення успіхів; можливість випробувати нові знання на практиці і використати набуті знання;
- повне залучення у процес навчання;
- достатність часу на засвоєння нових знань і вмінь;
- можливість бачення набутих знань та вмінь на практиці.

Використання інтерактивного навчання розкриває перспективи для фахового росту, для самовдосконалення, для навчання науково-педагогічних працівників разом зі студентами.